Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра німецької філології та методики навчання німецької мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
М. С. Кебало
«1» вересня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДРУГА ІНОЗЕМНА МОВА (НІМЕЦЬКА)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність: В 11 Філологія
Спеціалізація: В 11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітня програма: Англійська мова і література
Мова навчання: німецька

2026 – 2027 навчальний рік

Робоча програма з «Другої іноземної мови (німецької)» для для здобувачів ступеня магістра освітньої програми «Англійська мова і література», спеціальності В 11 Філологія, спеціалізації В 11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Розробник:

В. В. Дребет – доктор філологічних наук, професор кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Н. В. Слободян – доктор філософії з філології, доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови

Протокол №1 від «1» вересня 2026 року

Завідувач кафедри німецької філології
та методики навчання німецької мови М. С. Кебало

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Англійська мова і література	
2	Спеціальність	В11 Філологія В 11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	
3	Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	
4	Ступінь вищої освіти	другий (магістерський)	
5	Статус дисципліни	Обов'язкова	
6	Мова навчання	німецька	
7	Курс	1	
8	Семестр	1, 2	
9	Кількість змістових модулів	4	
10	Форма підсумкового контролю	залік	
11	ІНДЗ	Презентація індивідуального завдання	
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4 кредити	
12	Загальна кількість годин	120	
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 62	Заочна форма – 24
14	Лекції (год.)	–	–
15	Практичні заняття (год.)	Денна форма – 62	Заочна форма – 24
16	Самостійна робота студента (год.)	Денна форма – 58	Заочна форма – 96

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 52 % до 48 %

для заочної форми навчання – 20 % до 80 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування та вдосконалення у здобувачів освіти іншомовної комунікативної компетентності з німецької мови як другої іноземної, необхідної для ефективного усного й письмового спілкування в академічному, професійному та соціокультурному контекстах; розвиток мовних, мовленнєвих, соціолінгвістичних і міжкультурних компетентностей, здатності сприймати, аналізувати та продукувати німецькомовні тексти різних жанрів і стилів, а також готовності використовувати німецьку мову у професійній діяльності філолога та в умовах міжкультурної взаємодії.

Мета дисципліни узгоджується із загальною спрямованістю освітньо-професійної програми на підготовку фахівців-філологів, здатних здійснювати міжкультурну іншомовну комунікацію в усній і письмовій формах та ефективно організовувати комунікацію різними мовами.

Завдання вивчення дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)»:

1. сформувати та вдосконалити навички усного й письмового спілкування німецькою мовою в типових ситуаціях повсякденної, академічної, соціокультурної та професійної комунікації (ЗК 6, ПРН 2);

2. розвинути рецептивні види мовленнєвої діяльності – аудіювання та читання – шляхом роботи з автентичними німецькомовними текстами різних жанрів і стилів, формуючи

вміння розуміти, аналізувати, систематизувати та критично оцінювати отриману інформацію (ЗК 2, ЗК 3, ЗК 7);

3. розвинути продуктивні види мовленнєвої діяльності – говоріння та письмо – через створення зв'язних усних і письмових висловлювань відповідно до комунікативної ситуації, мети та адресата (ЗК 6, ПРН 2, ПРН 6, ПРН 14);

4. сформувати й систематизувати лексичну, граматичну та фонетичну компетентності, необхідні для нормативного й комунікативно доцільного використання німецької мови в усному та письмовому мовленні (ФК 6, ФК 8, ПРН 6);

5. розвинути міжкультурну комунікативну компетентність шляхом ознайомлення із соціокультурними реаліями, нормами мовленнєвої поведінки, традиціями та особливостями комунікації в німецькомовних країнах, формуючи готовність до ефективної взаємодії в іншомовному середовищі (ЗК 6, ЗК 9);

6. розвинути вміння працювати з німецькомовними текстами різних жанрів і стилів, визначати їхній зміст, комунікативну спрямованість і мовні особливості, а також створювати й редагувати власні тексти німецькою мовою (ФК 6, ФК 8, ПРН 10, ПРН 14);

7. сформувати навички командної та автономної роботи під час виконання індивідуальних, парних і групових комунікативних завдань, дискусій, рольових ігор та навчальних проєктів (ЗК 5, ПРН 5);

8. розвинути здатність використовувати сучасні цифрові технології та електронні ресурси для вивчення німецької мови, пошуку й опрацювання іншомовної інформації, створення та вдосконалення власного мовленнєвого продукту (ЗК 8, ПРН 3);

9. сформувати здатність до автономного вивчення німецької мови та подальшого мовного й професійного самовдосконалення, зокрема через самооцінювання результатів навчання, визначення індивідуальних освітніх потреб і використання сучасних ресурсів для безперервного навчання (ПРН 1).

Дисципліна забезпечує поглиблення іншомовної підготовки майбутнього філолога шляхом опанування німецької мови як другої іноземної та розширює можливості здобувачів щодо здійснення міжкультурної комунікації в усній і письмовій формах. Вона доповнює фахову підготовку, представлену такими освітніми компонентами, як «Практика англомовної комунікації», «Академічне письмо», «Цифрова філологія», «Текст і дискурс у філологічних студіях: аналіз та інтерпретація», «Теорія і практика письмового перекладу», а також сприяє реалізації компетентностей, необхідних під час педагогічної та виробничої практик.

Зміст дисципліни організовано на основі комунікативного, компетентнісного, діяльнісного та практико-орієнтованого підходів. Основний акцент зроблено на комплексному розвитку іншомовної комунікативної компетентності здобувачів через інтегроване формування навичок аудіювання, говоріння, читання та письма, системне засвоєння лексико-граматичного матеріалу, роботу з автентичними німецькомовними текстами та моделювання реальних ситуацій спілкування. Передбачається використання сучасних цифрових освітніх ресурсів та інструментів для самостійного вдосконалення німецької мови, розвитку навчальної автономії та підготовки здобувачів до ефективної міжкультурної, академічної й професійної комунікації.

3. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» передбачає забезпечення досягнення здобувачами таких **компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді і автономно.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 13. Здатність організувати особистий професійний розвиток.

Вивчення навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» забезпечує досягнення здобувачами таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземними мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземними мовами.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 22. Реалізовує стратегії професійного розвитку та підвищення кваліфікації, дотримуючись професійної етики і принципів академічної доброчесності.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

1 СЕМЕСТР

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. SPRACHEN LERNEN.

ТЕМА 1. Über Erfahrungen und Strategien beim Sprachenlernen berichten. Tipps zum Sprachenlernen geben. Über die physischen Vorgänge beim Sprachenlernen und Lerntypen diskutieren. Sich über Weiterbildungsangebote in Anzeigen und schriftlich informieren.

ТЕМА 2. Über lebenslanges Lernen sprechen. Über die Schulzeit berichten. Über Noten und Leistungsbeurteilung diskutieren.

Змістовий модуль 2. VERKEHR UND MOBILITÄT.

ТЕМА 3. Verkehrsmittel, täglicher Verkehr und Verkehrsprobleme. Autos und Autofahren. Verkehrsdurchsagen verstehen.

ТЕМА 4. Sich über verschiedene Verkehrs- und Reisesituationen verständigen. Über den Urlaub berichten. Wünsche und Probleme im Urlaub. Ein Beschwerdebrief über den Urlaub.

МОДУЛЬ 2 ІНДЗ: підготовка і презентація індивідуального завдання на одну із тем: Vor- und Nachteile zum Thema Lieber Geld statt Freizeit; Weiterbildung/ Lebenslanges Lernen;

Probleme im Straßenverkehr, die Berliner U-Bahn und das Auto; Freizeitbeschäftigung z.B. Extremsport oder Fußball.

2 СЕМЕСТР
МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. GEFÜHLE UND EIGENSCHAFTEN.

ТЕМА 1.Über Gefühle sprechen. Glückssymbole. Ratschläge und Tipps zu Themen Glück und Stress geben. Vermutungen ausdrücken.

ТЕМА 2. Über Horoskope diskutieren. Personen und ihre Charaktere beschreiben. Stress, Ärger und Freude. Umgang mit Kollegen: Gründe und Folgen nennen.

Змістовий модуль 2. ESSEN UND TRINKEN.

ТЕМА 3. Frühstück und andere Mahlzeiten. Nahrungsmittel und typische Gewürze des Heimatlandes. Zubereitung von Gerichten. Berichte im Restaurantführer verstehen.

ТЕМА 4. Eine Einladung zum Essen formulieren. Briefe schreiben: Standartformulierungen.

4.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 СЕМЕСТР МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1. Sprachen lernen.												
Тема 1. Über Erfahrungen und Strategien beim Sprachenlernen berichten. Tipps zum Sprachenlernen geben. Über die physischen Vorgänge beim Sprachenlernen und Lerntypen diskutieren. Sich über Weiterbildungsangebote in Anzeigen und schriftlich informieren.	15		8			7	15		3			12
Тема 2. Über lebenslanges Lernen sprechen. Über die	15		8			7	15		3			12

Schulzeit berichten. Über Noten und Leistungsbeurteilung diskutieren.												
Змістовий модуль 2. Verkehr und Mobilität.												
Тема 3. Verkehrsmittel, täglicher Verkehr und Verkehrsprobleme. Autos und Autofahren. Verkehrsdurchsagen verstehen.	15		7			8	15		3			12
Тема 4. Sich über verschiedene Verkehrs- und Reisesituationen verständigen. Über den Urlaub berichten. Wünsche und Probleme im Urlaub. Ein Beschwerdebrief über den Urlaub.	15		7			8	15		3			12
Разом за змістовим модулем 1	60		30			30	60		12			48
МОДУЛЬ 2												
ІНДЗ												
Усього годин за 1 семестр	60		30			30	60		12			48
2 СЕМЕСТР МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1 Gefühle und Eigenschaften.												
Тема 1. Über Gefühle sprechen. Glückssymbole. Ratschläge und Tipps zu Themen Glück und Stress geben. Vermutungen ausdrücken.	15		8			7	15		3			12

Тема 2. Über Horoskope diskutieren. Personen und ihre Charaktere beschreiben. Stress, Ärger und Freude. Umgang mit Kollegen: Gründe und Folgen nennen.	15		8			7	15		3			12
Змістовий модуль 2 Essen und trinken.												
Тема 3. Frühstück und andere Mahlzeiten. Nahrungsmittel und typische Gewürze des Heimatlandes. Zubereitung von Gerichten. Berichte im Restaurantführer verstehen.	15		8			7	15		3			12
Тема 4. Eine Einladung zum Essen formulieren. Briefe schreiben: Standartformulierungen.	15		8			7	15		3			12
Разом за змістовим модулем 2	60		32			28	60		12			48
Підсумковий контроль												
Усього годин за 2 семестр	60		32			28	60		12			48
Усього годин за 1 і 2 семестри	120		62			58	120		24			96

4.3. Теми практичних занять

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Über Erfahrungen und Strategien beim Sprachenlernen berichten. Tipps zum Sprachenlernen geben. Über die physischen Vorgänge beim Sprachenlernen und Lerntypen diskutieren. Sich über Weiterbildungsangebote in Anzeigen und schriftlich informieren.	6	2

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
2.	Тема 2. Über lebenslanges Lernen sprechen. Über die Schulzeit berichten. Über Noten und Leistungsbeurteilung diskutieren.	6	2
3.	Тема 3. Verkehrsmittel, täglicher Verkehr und Verkehrsprobleme. Autos und Autofahren. Verkehrsdurchsagen verstehen.	6	2
4.	Тема 4. Sich über verschiedene Verkehrs- und Reisesituationen verständigen. Über den Urlaub berichten. Wünsche und Probleme im Urlaub. Ein Beschwerdebrief über den Urlaub.	6	2
5.	ІНДЗ: підготовка і презентація індивідуального завдання на одну із тем: Lieber Geld statt Freizeit; Weiterbildung/ Lebenslanges Lernen; Probleme im Straßenverkehr, die Berliner U-Bahn und das Auto; Freizeitbeschäftigung z.B. Extremsport oder Fußball.	6	4
6.	Тема 5. Über Gefühle sprechen. Glückssymbole. Ratschläge und Tipps zu Themen Glück und Stress geben. Vermutungen ausdrücken.	6	2
7.	Тема 6. Über Horoskope diskutieren. Personen und ihre Charaktere beschreiben. Stress, Ärger und Freude. Umgang mit Kollegen: Gründe und Folgen nennen.	8	2
8.	Тема 7. Frühstück und andere Mahlzeiten. Nahrungsmittel und typische Gewürze des Heimatlandes. Zubereitung von Gerichten. Berichte im Restaurantführer verstehen.	8	2
9.	Тема 8. Eine Einladung zum Essen formulieren. Briefe schreiben: Standartformulierungen.	8	4
10.	Підсумковий контроль	2	2
11.	**Загальна кількість годин**	**62**	**24**

4.4. Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Modalverben	10	12
2.	Vergangenheitsformen der Verben	8	12
3.	Attributsätze	8	12
4.	Finalsätze	8	12
5.	Gründe und Folgen: Kausalangaben, Konzessivangaben, Konsekutivangaben	8	16
6.	Infinitivkonstruktionen statt zu, ohne zu, um zu	8	16
7.	Підготовка ІНДЗ	8	16

8.	**Загальна кількість годин**	**58**	**96**

4.5. Орієнтовні теми індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)

Здобувач обирає одну з орієнтовних тем, запропонованих для відповідного змістового модуля, або пропонує власну тему за погодженням із викладачем. Під час виконання ІНДЗ здобувач здійснює пошук та опрацювання інформації німецькою мовою, використовує автентичні німецькомовні джерела, систематизує отриману інформацію та формулює власні висновки.

Результати виконання ІНДЗ представляються у формі усної презентації німецькою мовою тривалістю 4–6 хвилин із мультимедійним супроводом. Під час презентації здобувач повинен продемонструвати вміння логічно й послідовно викладати інформацію, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, доречно використовувати вивчені лексичні й граматичні засоби, а також відповідати на запитання за темою презентації.

Під час підготовки ІНДЗ здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, коректно зазначати використані інформаційні джерела та цифрові/AI-інструменти (у разі їх використання).

Залежно від теми ІНДЗ може бути представлене у формі мультимедійної презентації, інформаційного повідомлення, порівняльного огляду, інфографіки з усним коментарем або мініпроєкту.

ЗМ 1. SPRACHEN LERNEN

1. Meine Erfahrungen beim Fremdsprachenlernen.
2. Wie lernt man eine Fremdsprache effektiv? Tipps und Lernstrategien.
3. Mein Weg zur deutschen Sprache: Motivation, Schwierigkeiten und Erfolge.
4. Lerntypen: Welcher Lerntyp bin ich?
5. Lebenslanges Lernen: Warum lernen wir unser ganzes Leben?
6. Schule und Studium in Deutschland und in der Ukraine: ein Vergleich.
7. Deutsch lernen mit digitalen Medien und Apps.
8. Künstliche Intelligenz beim Sprachenlernen: Möglichkeiten und Grenzen.

ЗМ 2. VERKEHR UND MOBILITÄT

1. Verkehrsmittel in Deutschland und in der Ukraine: ein Vergleich.
2. Mein ideales Verkehrsmittel: Auto, Fahrrad oder öffentliche Verkehrsmittel?
3. Mobilität in der modernen Großstadt: Probleme und Lösungen.
4. Öffentliche Verkehrsmittel in einer deutschen Stadt.
5. Autofahren: Vorteile und Nachteile.
6. Umweltfreundliche Mobilität: Wie können wir nachhaltiger unterwegs sein?
7. Reisen in Deutschland: Verkehrsmittel, Möglichkeiten und praktische Tipps.
8. Mein Traumurlaub: Reiseziel, Verkehrsmittel und Reiseplanung.

ЗМ 3. GEFÜHLE UND EIGENSCHAFTEN

1. Was macht Menschen glücklich?
2. Glückssymbole und Glücksbringer in Deutschland und in der Ukraine.
3. Stress im Alltag: Ursachen und Möglichkeiten der Stressbewältigung.
4. Welche Eigenschaften sind im Berufsleben besonders wichtig?
5. Mein Charakter: Stärken und Schwächen.
6. Freundschaft: Welche Eigenschaften sollte ein guter Freund haben?
7. Konflikte am Arbeitsplatz: Ursachen und mögliche Lösungen.
8. Emotionen im Alltag: Wie gehen wir mit Ärger, Stress und Freude um?

ЗМ 4. ESSEN UND TRINKEN

1. Essgewohnheiten in Deutschland und in der Ukraine: ein Vergleich.
2. Typisch deutsch: traditionelle deutsche Gerichte und Spezialitäten.
3. Die ukrainische Küche auf Deutsch vorgestellt.

4. Frühstück in verschiedenen Ländern: Gemeinsamkeiten und Unterschiede.
5. Gesunde Ernährung im Alltag.
6. Vegetarische und vegane Ernährung: Vorteile und Nachteile.
7. Esskultur und Tischsitten in Deutschland.
8. Mein Lieblingsgericht: Zutaten, Zubereitung und persönliche Bedeutung.

6. Форми та методи навчання

Форми навчання:

- практичні заняття;
- самостійна робота здобувачів освіти;
- індивідуальні консультації;
- виконання індивідуальних, парних і групових навчальних завдань;
- виконання творчих та навчальних проєктів німецькою мовою.

Методи навчання:

- **словесні** (пояснення лексичного та граматичного матеріалу, бесіда, дискусія, коментування, робота з текстом, моделювання комунікативних ситуацій);
- **наочні** (використання презентацій, таблиць, схем, ілюстративних матеріалів, автентичних аудіо- та відеоматеріалів, електронних освітніх ресурсів);
- **практичні** (виконання лексичних і граматичних вправ, вправ на розвиток навичок читання, аудіювання, письма та усного мовлення, складання діалогів і монологічних висловлювань, написання особистих і формальних повідомлень, виконання ситуативних комунікативних завдань);
- **комунікативні** (рольові ігри, діалоги, полілоги, моделювання ситуацій повсякденного та професійного спілкування, обговорення актуальних тем, висловлення й аргументація власної думки німецькою мовою);
- **інтерактивні** (робота в парах і малих групах, дискусії, мозковий штурм, взаємооцінювання, мовні ігри, спільне виконання комунікативних завдань);
- **проєктні** (підготовка індивідуальних і групових проєктів, презентацій та повідомлень німецькою мовою, пошук і систематизація інформації з німецькомовних джерел);
- **цифрові** (використання електронних словників, навчальних платформ, інтерактивних вправ, мультимедійних ресурсів та інструментів штучного інтелекту для вдосконалення лексичних, граматичних і комунікативних навичок);
- **дослідницькі** (самостійний пошук та опрацювання інформації німецькою мовою, робота з автентичними джерелами, порівняння мовних і культурних явищ, підготовка тематичних повідомлень і презентацій).

Вивчення навчальної дисципліни **«Друга іноземна мова (німецька)»** сприяє формуванню та розвитку у здобувачів освіти комплексу м'яких навичок, необхідних для ефективної іншомовної комунікації, навчальної та майбутньої професійної діяльності:

- **комунікативних навичок** – через участь у діалогах, дискусіях, рольових іграх, моделювання ситуацій іншомовного спілкування, підготовку усних повідомлень і презентацій німецькою мовою;
- **критичного мислення** – шляхом аналізу прочитаних і прослуханих текстів, формулювання та аргументації власної позиції, зіставлення різних поглядів та критичного оцінювання інформації з різних джерел;
- **аналітичного мислення** – через аналіз лексичних, граматичних і комунікативних явищ німецької мови, встановлення мовних закономірностей, систематизацію та узагальнення навчального матеріалу;

- **уміння працювати в команді** – під час виконання парних і групових завдань, підготовки спільних проєктів і презентацій, участі в дискусіях та взаємооцінюванні результатів навчальної діяльності;
- **міжкультурної компетентності** – через ознайомлення з культурою, традиціями, суспільним життям і мовленнєвим етикетом німецькомовних країн, розвиток толерантності та здатності ефективно взаємодіяти в міжкультурному середовищі;
- **цифрової компетентності** – завдяки використанню електронних словників, мультимедійних навчальних матеріалів, онлайн-платформ, цифрових освітніх ресурсів та інструментів штучного інтелекту для вивчення німецької мови;
- **самоорганізації та автономності навчання** – шляхом планування самостійної роботи, систематичного опрацювання лексичного й граматичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, самоконтролю та рефлексії власних навчальних результатів;
- **креативності** – через створення власних усних і письмових висловлювань, виконання творчих комунікативних завдань, підготовку презентацій, діалогів, рольових ігор та навчальних проєктів;
- **адаптивності та готовності до навчання впродовж життя** – через формування здатності самостійно вдосконалювати рівень володіння німецькою мовою, використовувати сучасні освітні технології та застосовувати набуті мовні й комунікативні компетентності в нових навчальних, професійних і життєвих ситуаціях;
- **академічної доброчесності та відповідального використання цифрових технологій** – через дотримання принципів самостійності виконання навчальних завдань, коректне використання інформаційних джерел, електронних ресурсів та інструментів штучного інтелекту.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

– поточне опитування, до якого належить усна комунікація, заснована на взаємодії «питання-відповідь»; діалоги, численні різновиди усних вправлянь; навчальна дискусія; диспут; робота в групах; виконання ситуативних завдань;

– презентації індивідуальних завдань;

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» використовуються наступні форми контролю:

– поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;

– модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;

– оцінювання індивідуальної роботи;

– підсумковий контроль здійснюється у вигляді проведення підсумкового тесту.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

За роботу на практичних заняттях студент може отримати максимум **5 балів** відповідно до таких критеріїв:

1. Підготовленість до заняття **(1 бал)**
2. Активна участь у занятті **(1 бал)**

Студент бере участь у дискусії, виконує вправи, ставить питання, проявляє ініціативність і зацікавленість.

3. Якість виконання практичних завдань **(1 бал)**

Завдання виконано точно, логічно, з дотриманням інструкцій та вимог до формату роботи.

4. Мовна грамотність та стиль викладення **(1 бал)**

Висловлювання студента усно чи письмово є коректними з точки зору лексики, граматики, стилю.

5. Дотримання академічної доброчесності та термінів **(1 бал)**

Завдання виконано самостійно, без плагіату, в межах визначеного часу.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Максимальна оцінка – **10 балів**

1. Обґрунтування актуальності проблеми (2 бали).
2. Повнота у розкритті теми (4 бали).
3. Оригінальність і доказовість суджень (2 бали).
4. Структурованість викладу матеріалу (2 бали).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає опрацювання визначених програмою лексичних і граматичних тем, виконання практичних мовних і мовленнєвих завдань, роботу з навчальними та автентичними німецькомовними матеріалами, виконання тестових завдань, а також підготовку індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Контроль самостійної роботи здійснюється систематично впродовж семестру та інтегрується в поточне оцінювання відповідних тем і змістових модулів. Результати самостійної роботи перевіряються під час практичних занять, консультацій та/або засобами системи дистанційного навчання Moodle.

Перевірка самостійної роботи може здійснюватися у формі:

- перевірки виконаних лексичних і граматичних вправ;
- короткого усного опитування за опрацьованим матеріалом;
- виконання письмових і тестових завдань;
- виконання завдань на трансформацію та конструювання речень із використанням опрацьованих граматичних структур;
- підготовки коротких письмових висловлювань німецькою мовою;
- виконання завдань на читання та розуміння німецькомовних текстів;
- підготовки коротких усних повідомлень за опрацьованою темою;
- виконання завдань у Moodle та інших цифрових освітніх середовищах;
- перевірки матеріалів, підготовлених у межах ІНДЗ.

Результати самостійної роботи враховуються в межах поточного оцінювання відповідної теми. Окрема додаткова сума балів за самостійну роботу не встановлюється. Під час оцінювання враховуються повнота й правильність виконання завдань, рівень засвоєння лексичного та граматичного матеріалу, здатність практично застосовувати опрацьований матеріал в усному й письмовому мовленні, своєчасність виконання завдань та дотримання принципів академічної доброчесності.

Основними критеріями оцінювання самостійної роботи є:

5 балів – завдання виконано в повному обсязі, правильно й самостійно; здобувач демонструє впевнене володіння опрацьованим лексико-граматичним матеріалом, уміє застосовувати його в усному та письмовому мовленні; можливі поодинокі несуттєві помилки.

4 бали – завдання виконано в повному або майже повному обсязі; здобувач загалом правильно застосовує опрацьований матеріал, однак допускає окремі лексичні чи граматичні помилки, які не перешкоджають розумінню.

3 бали – завдання виконано частково або з помітною кількістю помилок; здобувач демонструє достатнє розуміння основного матеріалу, але має труднощі з його самостійним практичним застосуванням.

2 бали – завдання виконано частково; наявні численні лексичні та/або граматичні помилки; засвоєння матеріалу є фрагментарним, а виконання завдань потребує суттєвої допомоги викладача.

1 бал – виконано лише незначну частину завдання; здобувач демонструє недостатній рівень засвоєння матеріалу та не може самостійно застосовувати опрацьовані мовні структури.

0 балів – завдання не виконано, не подано у визначений термін без поважної причини або встановлено порушення принципів академічної доброчесності.

Розподіл балів, які отримують студенти

1 СЕМЕСТР

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Модуль 1 (ЗМ1)		Модуль 1 (ЗМ2)		Модуль 2	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	ІНДЗ	50
10	10	10	10	10	

2 СЕМЕСТР

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий контроль	Сума за 2 сем.
Модуль 1 (ЗМ1)		Модуль 1 (ЗМ2)		**30**	**100**
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4		
5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
75-81	**C**		
64-74	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: Практичні завдання, контрольні роботи, презентації та ІНДЗ виконуються самостійно з дотриманням принципів академічної доброчесності. У разі використання інформаційних джерел необхідно коректно посилатися на них. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише з навчальною метою під час занять.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ШІ в межах навчальної дисципліни

Під час вивчення дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

Використання інструментів штучного інтелекту розглядається як допоміжний засіб у процесі вивчення німецької мови та розвитку іншомовної комунікативної компетентності. У межах дисципліни здобувачі освіти опановують принципи етичного, критичного й відповідального використання генеративного ШІ та інших цифрових технологій для вдосконалення мовних навичок, самостійної роботи та опрацювання навчального матеріалу.

Інструменти ШІ можуть використовуватися для:

- пояснення лексичних і граматичних явищ німецької мови;
- добору прикладів уживання лексичних одиниць і граматичних конструкцій;
- створення додаткових вправ для закріплення лексичного та граматичного матеріалу;
- перевірки й удосконалення письмових висловлювань;
- тренування навичок діалогічного та монологічного мовлення;
- моделювання комунікативних ситуацій німецькою мовою;
- роботи з автентичними іншомовними текстами та їх аналізу;
- розширення словникового запасу, створення тематичних словників і глосаріїв;
- підготовки до практичних занять, самостійної роботи та поточного контролю;
- розвитку навичок аудіювання, читання, говоріння та письма.

Водночас застосування ШІ не повинно підміняти самостійну мовленнєву діяльність здобувача освіти. Студенти повинні самостійно виконувати навчальні завдання, формулювати усні й письмові висловлювання німецькою мовою, застосовувати вивчені лексичні та граматичні засоби, а також критично оцінювати результати, отримані за допомогою ШІ. Інформація та мовні конструкції, запропоновані інструментами штучного інтелекту, мають перевірятися щодо правильності, відповідності контексту, нормам німецької мови та конкретній комунікативній ситуації.

Під час виконання практичних, індивідуальних і самостійних завдань здобувачі освіти несуть персональну відповідальність за академічну доброчесність, достовірність і якість поданих робіт. У разі використання інструментів ШІ вони повинні, за вимогою викладача, повідомити про факт їхнього використання, зазначити мету застосування та бути готовими пояснити використану лексику, граматичні конструкції й зміст поданої роботи, а також продемонструвати самостійне володіння відповідним навчальним матеріалом.

Не допускається використання інструментів ШІ під час підсумкових і поточних контрольних заходів, якщо це суперечить умовам їхнього проведення, вимогам викладача або порушує принципи академічної доброчесності.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. **Мультимедійний проєктор, ноутбук або персональний комп'ютер** – для демонстрації презентацій, навчальних відео- та аудіоматеріалів, виконання інтерактивних завдань і візуалізації навчального контенту.
2. **Платформи для організації освітнього процесу та дистанційного навчання** (Moodle, Google Meet, Zoom) – для розміщення навчальних матеріалів, організації синхронної та асинхронної взаємодії, виконання й перевірки навчальних завдань.
3. **Електронні словники та лінгвістичні довідкові ресурси** (Duden, DWDS, PONS, Langenscheidt, dict.cc, Linguee, Reverso Context) – для роботи з лексикою, перевірки значень і особливостей уживання слів, вимови, граматичних форм та сталих словосполучень німецької мови.
4. **Цифрові освітні платформи та інтерактивні ресурси для вивчення німецької мови** (Deutsche Welle, Goethe-Institut, LearningApps, Quizlet, Wordwall та ін.) – для розвитку лексичних і граматичних навичок, аудіювання, читання, говоріння та письма, а також організації самостійної роботи здобувачів освіти.
5. **Системи машинного перекладу та інструменти штучного інтелекту** (DeepL, Google Translate, ChatGPT, Microsoft Copilot, Google Gemini тощо) – для роботи з лексичним і граматичним матеріалом, аналізу мовних явищ, створення додаткових навчальних вправ, моделювання комунікативних ситуацій, перевірки та вдосконалення письмових висловлювань і розвитку навичок самостійного вивчення німецької мови відповідно до політики університету щодо використання ШІ.

12. Рекомендована література

Основна

1. Buscha A., Szita S. *Begegnungen. Deutsch als Fremdsprache. Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Sprachniveau B1.* Leipzig: Schubert-Verlag, 2018. 137 S.
2. Koithan U., Schmitz H., Sieber T., Sonntag R. *Aspekte neu. Mittelstufe Deutsch. Lehrbuch C1.* Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2017. 200 S.
3. Koithan U., Schmitz H., Sieber T., Sonntag R. *Aspekte neu. Mittelstufe Deutsch. Arbeitsbuch C1.* Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2017. 184 S.
4. Giersberg D., Buchwald-Wargenau I., Luger U., Mayrhofer L., Niebisch D., Dammann A., Seuthe C. *Vielfalt B1+. Deutsch als Fremdsprache. Kurs- und Arbeitsbuch plus interaktive Version.* München: Hueber Verlag, 2023. 204 S.
5. *Kontext B1+. Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch mit Audios und Videos.* Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2022.
6. *Kontext B1+ express. Deutsch als Fremdsprache. Intensivtrainer.* Stuttgart: Klett Sprachen, 2022. 56 S.
7. Koithan U., Mayr-Sieber T., Schmitz H., Sonntag R., Lösche R.-P., Moritz U. *Aspekte neu B2. Mittelstufe Deutsch. Lehrbuch.* München: Klett-Langenscheidt, 2016. 216 S.
8. Billina A., Techmer M., Geiger S. *Deutsch üben. Wortschatz & Grammatik B2.* München: Hueber Verlag, 2020. 184 S.
9. Campus Deutsch. *Präsentieren und diskutieren. Deutsch als Fremdsprache B2–C1.* München: Hueber Verlag, 2018. 87 S.
10. Buscha A., Szita S. *B-Grammatik. Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau B1–B2.* Leipzig: Schubert-Verlag.
11. Бориско Н., Каспар Х., Хене Х., Бондаренко Е. *DU 3: навчально-методичний комплекс: підручник для студентів вищих навчальних закладів.* Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с.

Допоміжна:

1. Borisko N. *Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten und pädagogischen Hochschulen*. К. : Ленвіт, 20018. 256 с.
2. *Campus Deutsch. Präsentieren und diskutieren. Deutsch als Fremdsprache B2–C1*. München : Hueber Verlag, 2018. 87 S.
3. Baier G., Dittrich R. *Prüfungstraining. Goethe-Zertifikat B2*. Berlin : Cornelsen, 2016. 200 S.
4. Koithan U., Mayr-Sieber T., Schmitz H., Sonntag R., Lösche R.-P., Moritz U. *Aspekte neu B2. Mittelstufe Deutsch. Lehrbuch*. München : Klett-Langenscheidt, 2015. 216 S.
5. Swerlowa O. *Grammatik im Gespräch. Arbeitsblätter für den Deutschunterricht*. Berlin ; München ; Wien ; Zürich ; New York : Langenscheidt, 2008. 112 S.
6. Billina A., Techmer M., Geiger S. *Deutsch üben. Wortschatz & Grammatik B2*. München : Hueber Verlag, 2020. 184 S.
7. *Tatsachen über Deutschland* / Hrsg. vom Presse- und Informationsamt der Bundesregierung. Frankfurt am Main : Societäts-Verlag, 2020. 528 S.
8. Гінка Б. І. *Скарбничка з германістики : посібник-порадник для студентів-германістів*. Тернопіль : Астон, 2021. 208 с.
9. Кусько К. Я., Максимчук Б. В., Марченко Л. Г., Сулим В. Т., Поточняк О. П. *Німецька мова для філологів: бакалаврів, магістрантів, аспірантів : підручник*. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 536 с.
10. Смолій М. С. *Великий українсько-німецький словник : у 2 т.* Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. 1088 с.
11. Buscha A., Szita S. B-Grammatik. Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau B1–B2. Leipzig : Schubert-Verlag, 2018.
12. Hall K., Scheiner B. Übungsgrammatik für die Oberstufe. Deutsch als Fremdsprache. Ismaning : Hueber Verlag, 2014.
13. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik – aktuell. München : Hueber Verlag, 2019.
14. Billina A., Brill L. M., Techmer M. Deutsch üben. Wortschatz & Grammatik B2. München : Hueber Verlag, 2020.
15. Fandrych C., Tallowitz U. Klipp und Klar. Übungsgrammatik Mittelstufe Deutsch B2/C1. Stuttgart : Klett, 2012.
16. Dinsel S., Geiger S. Großes Übungsbuch Grammatik. Deutsch als Fremdsprache. München : Hueber Verlag, 2019.
17. Koithan U., Mayr-Sieber T., Schmitz H., Sonntag R., Lösche R.-P., Moritz U. Aspekte neu B2. Mittelstufe Deutsch. Arbeitsbuch. Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2015.
18. Паращук В. Ю., Савицька Л. Ф. Практичний курс німецької мови. Вінниця : Нова Книга, 2019.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- **ЕНМКД «Друга іноземна мова (німецька)»**. Система електронного навчання ТНПУ імені Володимира Гнатюка. URL: https://elr.tnpu.edu.ua/
- **Goethe-Institut – Deutsch lernen**. Навчальні матеріали, інтерактивні вправи, відео- та аудіоресурси для вивчення німецької мови на різних рівнях. URL: https://www.goethe.de/de/spr/ueb.html
- **Deutsche Welle – Deutsch lernen**. Безкоштовні курси, навчальні відео, подкасти, тексти та інтерактивні вправи для вивчення німецької мови. URL: https://learngerman.dw.com/
- **Deutsch für dich**. Онлайн-спільнота Goethe-Institut з інтерактивними вправами для вдосконалення лексичних, граматичних і комунікативних навичок. URL: https://www.goethe.de/prj/dfd/

- **Duden Online**. Електронний тлумачний та орфографічний словник німецької мови. URL: https://www.duden.de/
- **Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache (DWDS)**. Електронний словник і корпус сучасної німецької мови для роботи з лексикою, семантикою, граматичними особливостями та прикладами слововживання. URL: https://www.dwds.de/
- **PONS Online-Wörterbuch**. Електронні одно- та двомовні словники, граматичні матеріали й ресурси для вивчення німецької мови. URL: https://de.pons.com/
- **LEO Wörterbuch**. Електронний словниковий ресурс для пошуку значень слів, словосполучень, граматичних форм та прикладів їх уживання. URL: https://dict.leo.org/
- **Lingolia Deutsch**. Теоретичні матеріали та інтерактивні вправи з граматики, лексики, читання й письма німецькою мовою. URL: https://deutsch.lingolia.com/
- **Mein Deutschbuch**. Навчальні матеріали з граматики, лексики, читання та письма, вправи й таблиці для систематизації мовного матеріалу. URL: https://mein-deutschbuch.de/
- **Schubert-Verlag – Online-Aufgaben Deutsch als Fremdsprache**. Інтерактивні вправи з німецької мови як іноземної для різних рівнів володіння мовою. URL: https://www.schubert-verlag.de/aufgaben/
- **Deutsch perfekt**. Автентичні тексти, аудіоматеріали, вправи з лексики та граматики, матеріали про культуру й суспільство німецькомовних країн. URL: https://www.deutsch-perfekt.com/
- **Nachrichtenleicht**. Новини простою німецькою мовою, що можуть використовуватися для розвитку навичок читання, аудіювання та розширення словникового запасу. URL: https://www.nachrichtenleicht.de/
- **Easy German**. Навчальні відео, подкасти та автентичні інтерв'ю з носіями німецької мови для розвитку навичок аудіювання, говоріння та засвоєння живої сучасної німецької мови. URL: https://www.easygerman.org/
- **Deutschlernerblog**. Навчальні матеріали, вправи, тести, тексти й рекомендації для вивчення лексики та граматики німецької мови. URL: https://deutschlernerblog.de/

14. Перелік рекомендованих ресурсів з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

Для поглиблення знань з німецької мови, розвитку іншомовної комунікативної компетентності, вдосконалення лексичних, граматичних, фонетичних навичок, а також умінь аудіювання, говоріння, читання та письма здобувачам освіти рекомендується проходження онлайн-курсів, тренінгів та інших освітніх програм, тематика і результати навчання яких відповідають змісту освітнього компонента **«Друга іноземна мова (німецька)»**.

Знання, уміння та компетентності, набуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, можуть бути визнані відповідно до чинного Положення про визнання результатів навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Рекомендовані ресурси:

- **Goethe-Institut – Deutsch für dich** – інтерактивні вправи та навчальні матеріали для вдосконалення лексичних, граматичних і комунікативних навичок німецької мови: https://www.goethe.de/prj/dfd/de/home.cfm
- **Goethe-Institut – Німецька онлайн** – навчальні матеріали та онлайн-ресурси для вивчення німецької мови на різних рівнях володіння: https://www.goethe.de/
- **Deutsche Welle – Deutsch lernen** – безкоштовні онлайн-курси, відео-, аудіо- та текстові матеріали для розвитку навичок аудіювання, читання, говоріння та розширення словникового запасу: https://learngerman.dw.com/

- **Deutsche Welle – Nicos Weg** – комплексний мультимедійний курс німецької мови, спрямований на розвиток іншомовної комунікативної компетентності: https://learngerman.dw.com/de/nicos-weg/c-36519687
- **Deutsch-Uni Online (DUO)** – онлайн-курси німецької мови для розвитку загальномовної, академічної та професійно орієнтованої комунікативної компетентності: https://www.deutsch-uni.com/
- **vhs-Lernportal – Deutsch** – безкоштовні онлайн-курси та інтерактивні вправи з німецької мови, спрямовані на формування й удосконалення лексико-граматичних та комунікативних навичок: https://www.vhs-lernportal.de/
- **Mein Deutschbuch** – навчальні матеріали, граматичні пояснення та інтерактивні вправи для самостійного вдосконалення знань з граматики й лексики німецької мови: https://mein-deutschbuch.de/
- **Schubert-Verlag – Online-Aufgaben Deutsch als Fremdsprache** – інтерактивні вправи з німецької мови як іноземної для вдосконалення граматичних і лексичних навичок на різних рівнях володіння мовою: https://www.schubert-verlag.de/aufgaben/
- **Deutsch perfekt** – автентичні навчальні матеріали, тексти, аудіоматеріали та вправи для розширення словникового запасу, розвитку навичок читання й аудіювання та поглиблення знань про німецькомовні країни: https://www.deutsch-perfekt.com/

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час аудиторних занять, консультацій, а також із використанням корпоративної електронної пошти (slobodian@tnpu.edu.ua), системи дистанційного навчання Moodle та інших цифрових засобів комунікації (Viber 098-77-74-235).

Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, взаємної поваги, толерантності, доброзичливості, професійної етики та культури академічного спілкування. Під час практичних занять і виконання індивідуальних та групових завдань здобувачі освіти повинні надавати конструктивний, аргументований і коректний зворотний зв’язок, поважати різні наукові підходи та думки інших учасників освітнього процесу, дотримуючись норм академічної комунікації.

Обов’язковим є дотримання принципів академічної доброчесності, коректне використання наукових джерел, а також етичне застосування цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту відповідно до чинних нормативних документів університету.